

Sectorplan Rechtsgeleerdheid: Conflictoplossende instituties en Empirical legal studies – Werving onderzoekers/docenten (postpromotie) extra onderzoekstijd

Op 1 september 2019 startte het departement rechtsgeleerdheid met de uitvoering van het sectorplan Rechtsgeleerdheid. Dit document biedt meer informatie over het sectorplan en de Utrechtse bijdrage daaraan. In het kader van het sectorplan wordt niet alleen een aantal AIO's aangesteld, maar wordt ook veel onderzoekers/docenten (postpromotie), met name UD's en post-docs, de mogelijkheid geboden extra onderzoekstijd aan te vragen. De procedure daarvoor staat hierin ook omschreven.

Het sectorplan – algemeen

In 2019 hebben de juridische faculteiten van Nederland gezamenlijk een sectorplan geschreven voor de voorliggende zes jaren, waarmee wordt beoogd het juridische onderzoek op nationaal en internationaal niveau te versterken, meer onderzoeksplekken en -tijd te creëren voor jonge onderzoekers en de diversiteit van de samenstelling van faculteiten te vergroten. De Nederlandse overheid financiert het sectorplan. Als de uitvoering succesvol is, wordt de tijdelijke financiering omgezet in een permanente financiering.

Het departement rechtsgeleerdheid van de UU draagt hieraan bij door deel te nemen aan de landelijke initiatieven op het gebied van **Conflictoplossende instituties en Empirical legal studies (ELS)**. Het doel van de Utrechtse invulling van het sectorplan is niet om een nieuwe onderzoeksgroep te creëren. Het doel is om het bestaande onderzoek (en onderwijs) te verstevigen en om tot vernieuwing te komen. Om die reden is gekozen voor de oprichting van een onderzoekscluster op het terrein van **Empirical Legal research into Institutions for Conflict Resolution (ERI)**, waarin en waarmee wordt gezocht naar nieuwe samenwerkingen met en wisselwerkingen tussen de bestaande onderzoeksgroepen en afdelingen. Met hen wordt (inhoudelijk) overlegd over nieuwe (innovatieve) thema's en onderzoeksmethoden die belangrijk zijn om op de korte en lange termijn ter hand te nemen. Het onderzoekscluster beoogt niet alleen om het juridische onderzoek te versterken, maar ook de vervlechting tussen onderzoek en onderwijs thematisch te verstevigen binnen het onderwijs voor studenten en voor AIO's.

In Utrecht zijn hiertoe acht nieuwe AIO-plekken gecreëerd en veel onderzoekers/docenten (postpromotie) krijgen extra onderzoekstijd. De kerngedachte achter de toewijzing van de extra onderzoekstijd aan docenten/onderzoekers is om de personen de kans te bieden hun profiel te versterken en om te komen tot nieuw en vernieuwend onderzoek, één en ander passend bij de thematiek van het onderzoekscluster. Ook wordt ingezet op het versterken van onderwijs op het gebied van empirisch onderzoek (in conflictoplossende instituties).

Het sectorplan – thematiek

Het departement Rechtsgeleerdheid draagt bij aan het sectorplan door onderzoek te doen naar conflict oplossende instituties in een veranderende rechtsstaat, met een accent op compensatiesystemen en rechtshandhaving en daarbij via empirisch-juridisch onderzoek na te gaan hoe instituties in de rechtspraak werken en welke inzichten dat oplevert voor taakinvulling, transparantie, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Het goed functioneren van de moderne en klassieke instituties binnen de rechtstaat zijn van onschatbare waarde voor de gehele Nederlandse samenleving, voor onze economie en voor ons welzijn. De rechtsstaat heeft die waarde voor elke burger en onderneming die te maken heeft met de overheid, die in een rechtsbetrekking tot elkaar staan, die een conflict heeft met een andere burger of onderneming. Die waarde heeft de rechtsstaat ook voor elke institutie, belangengroep of politicus die veranderingen wil bewerkstelligen, en voor iedere wetenschapper die onafhankelijk, ethisch verantwoord en in academische vrijheid haar of zijn

onderzoek wil doen. Onderzoek naar en het werken aan een toekomstbestendige rechtsstaat is dan ook van cruciaal belang voor de mens. Dat geldt zeker nu er zoveel technologische, sociale, internationaal, Europese, economische, culturele en politieke ontwikkelingen zijn die deze basis raken.

Het Utrechtse onderzoek is **inhoudelijk vernieuwend**. In het sectorplan worden twee lijnen van fundamenteel onderzoek ontwikkeld en samengebracht. In de eerste lijn richten wij ons op de nieuwe rechtsstatelijke vragen die voortkomen uit de vele uitdagingen van de 21e eeuw. Wij beogen onderzoek doen naar taken en verantwoordelijkheden van *klassieke instituties*, vooral de rechter, in tijden van maatschappelijke en technologische verandering en vernieuwing als het gaat om compensatiesystemen en rechtshandhaving. De tweede lijn is dat we de rechtsstatelijke vragen onderzoeken waarmee *nieuwe instituties* worden geconfronteerd, of die opkomen doordat de klassieke instituties, zoals de rechter, soms gemeden worden. Wat is de rechtsstatelijke rol en de betekenis van nieuwe instituties binnen compensatiesystemen en bij nieuwe vormen van rechtshandhaving? Belangrijk is dat binnen ERI een brede definitie van ‘instituties voor conflictoplossing’ wordt gehanteerd. Denk dus niet alleen aan de rechter (en zijn moderne ‘verschijningsvormen’: de buurtrechter, de digitale rechter, etc.), maar ook aan (alternatieve) commissies die vorderingen beoordelen, verzekeraars, (internationale) toezichthouders, (internationale) arbitrage, onderdelen van de staat die een nieuwe rol in het kader van conflictoplossing krijgen toegedicht, etc.

Het onderzoek is ook **methodologisch vernieuwend** in die zin dat empirisch juridisch onderzoek gedaan wordt naar de feitelijke werking van conflictoplossende instituties. Door Empirical Legal Studies (ELS) structureel te integreren in de bestaande juridische onderzoeks- en onderwijstraditie verrijken wij de waardevolle, eeuwenoude, klassiek-dogmatische rechtswetenschappelijke methode. Dat ELS binnen het cluster als methode wordt ontwikkeld en ingezet, betekent niet dat het juridische onderzoek wordt losgelaten. Juist de wisselwerking van de ELS-methoden met de inhoudelijke focus op klassieke en nieuwe instituties in tijden van verandering biedt de mogelijkheid om vernieuwend onderzoek te doen om daarmee een bijdrage te leveren aan de verwerving van evidence-based kennis en inzichten over het werkelijk functioneren van instituties bij het verlenen van compensatie en rechtshandhaving, en daarmee hun bijdragen aan conflictoplossing. Door vervolgens naar maatschappelijke en technologische ontwikkelingen te kijken die het functioneren van instituties uitdagen, kan Utrechts onderzoek juist door de juridische-empirische aanpak een onderbouwing geven aan de inspanningen om de rechtsstaat toekomstbestendig te houden en te maken. ELS kan immers de basis vormen voor aanpassing van regels, normen of beleid, of de handhaving daarvan; de empirische kijk op juridische vragen kan extra argumentatie leveren om bepaalde oplossingen voor een probleem te overwegen of juist niet. Bewustwording van empirische vragen in het recht en de professionalisering van de uitvoering daarvan vraagt ook om de ontwikkeling van onderwijs voor studenten en onderzoekers. Dat is ook een belangrijke doelstelling van het Utrechtse sectorplan en past bij moderne inzichten omtrent de T-shaped lawyer.

Dus empirisch onderzoek en aandacht voor conflictoplossende instituties vormen een coherent, geïntegreerd geheel in de activiteiten die ERI gaat ondernemen, en verwacht wordt dat AIO's en met name UD's en postdocs die zich met het centrum affiliëren zich actief achter deze integratiedoelstelling scharen.

Werving onderzoekers (postpromotie)

Utrecht heeft ervoor gekozen om eigen onderzoekers/docenten (postpromotie) extra kansen te bieden om zich verder te ontwikkelen en profileren op de thematiek van het sectorplan. Om die reden wordt tussen 2019 en 2025 met name UD's en post-docs¹ (postpromotie) de mogelijkheid geboden

¹ Een UHD kan in beginsel geen extra onderzoekstijd aanvragen bij ERI, tenzij de betreffende UHD nog de mogelijkheid heeft om een VENI of ERC Starting Grant aan te vragen.

om *extra* onderzoeksfte aan te vragen voor een bijdrage aan de uitvoering van het sectorplan, namelijk een uitbreiding van de onderzoekstijd van de betreffende onderzoeker met 0,3 fte gedurende twee jaar. In totaal wordt aan 24 UD's of postdocs (postpromotie) extra onderzoekstijd gegeven.

Die extra tijd is met name bedoeld om de onderzoeker/docent de mogelijkheid te bieden om nieuw en vernieuwend onderzoek op het gebied van conflictoplossende instituties en ELS te ontwikkelen, resulterend in mooie (internationale) publicaties, een onderzoeksaanvraag (zoals een NWO-/ECR-aanvraag), het opzetten of versterken van een nationaal/internationaal (kennis)netwerk, etc. Bij voorkeur vloeit daar ook versterking van het onderwijs uit voort, bijvoorbeeld een nieuwe cursus voor studenten of AIO's. Het belangrijkste is dat de thematiek van het sectorplan tot bloei komt en dat jonge onderzoekers/docenten meer tijd hebben om vorm te geven aan hun onderzoeks- (en eventueel onderwijs-) profiel en ambities.

Er worden verspreid over vier jaar vier selectierondes gehouden, waarvoor ideeën en plannen kunnen worden ingediend.

De planning is als volgt:

Ronde	Deadline projectvoorstel	Start uitbreiding aanstelling	Einde uitbreiding aanstelling
1	5 december 2019	1 februari 2020	31 januari 2022
2	1 oktober 2020	1 februari 2021	31 januari 2023
3	1 juni 2021	1 februari 2022	21 januari 2024
4	1 mei 2022	1 januari 2023	31 december 2025

Er wordt naar gestreefd om de selectieprocedure zo laagdrempelig mogelijk te houden. De deadlines die hierboven zijn genoemd zijn afgestemd op de begroting van het sectorplan. Mocht je eerder dan de genoemde deadline een goed idee hebben, dan is het mogelijk om dat alvast toe te sturen.

Wij vragen diegenen die willen meedoen om een kort onderzoeksplan in te dienen. Daarin moet het volgende staan:

- Een omschrijving van jouw onderzoeksídee (probleemstelling en methode). Geef hierbij aan:
 - o in hoeverre jouw onderzoeksídee en -onderwerp vernieuwend en/of verdiepend is ten opzichte van jouw eerdere onderzoek;
 - o en hoe dat past binnen de thematiek van het sectorplan voor zowel conflictoplossende instituties als empirisch juridisch onderzoek.
- Welke (eventuele) onderwijsídeeën voor de versterking van het ELS-onderwijs hieruit voortvloeien (niet verplicht).
- Welke output je (realistisch gezien) wilt realiseren binnen de twee jaar waarin jij extra tijd krijgt (met name op het gebied van publicaties (internationaal/nationaal) en subsidieaanvraag (NWO/ERC), eventueel aangevuld met onderwijs(innovatie)).
- CV (incl. publicatielijst, onderwijservaring, concrete kennis van en eventuele ervaring met diverse vormen van empirisch onderzoek).

Bijgaand volgt het formulier in word. Daarin staan ook de beoordelingsfactoren opgesomd.

De procedure bestaat uit een schriftelijke ronde waarin de plannen worden doorgenomen door de trekkers van het cluster en de onderzoeksdirecteur, waarna een ronde van gesprekken volgt (ook met hen). De gesprekken zijn bedoeld als dialoog en om de onderzoekers/docenten achter het onderzoeksplan beter te leren kennen. Het gesprek is daarom niet alleen een kans op extra onderzoekstijd, maar ook een mogelijkheid om het idee/plan voor te leggen aan anderen die met jou

kunnen meedenken in de realisatie van persoonlijke doelen. De gesprekken stellen ons in staat een zo geïnformeerd mogelijke afweging te maken.

Ondanks dat er veel plekken zijn, is het waarschijnlijk onvermijdelijk dat er selectie plaatsvindt. Bij de uiteindelijke selectie wordt niet alleen gelet op de inhoud van het onderzoeksplan, de (eventuele) onderwijsideeën, de output en *past performance*. Ook moet worden gelet op omstandigheden en factoren die losstaan van de docent/onderzoeker:

- De diversiteit van de samenstelling van het onderzoekscluster voor wat betreft inhoudelijke thematiek/achtergrond.
- De diversiteit van de samenstelling van het onderzoekscluster voor wat betreft verhoudingen man/vrouw/genderneutraal, nationaal/internationaal.
- Of iemand voor 0,3 fte daadwerkelijk kan worden ingezet, met name vanwege vervanging van onderwijsinzet. Let op: laat je dit punt je niet op voorhand ontmoedigen.
- De planning van de uitvoering van het sectorplan.

Omdat het sectorplan een meerjarenplan is, kunnen onderzoeksplannen die in eerste instantie niet kunnen worden gehonoreerd eventueel worden geselecteerd voor latere startmomenten.

Meer informatie nodig of enthousiast geworden & aanmelden? ERI@uu.nl,

Kees van den Bos & Rianka Rijnhout

Trekkersteam ERI

